

Om gasen användes skulle den ge Nigeria runt 2,5 miljarder dollar per år.

FOTO: CLIMATELAW

En resa i oljans nigerdelta förskräcker. Fattigdom, stridigheter och förstörd miljö följer i Shells och de andra utländska bolagens spår. Men motståndet från områdets invånare är fortsatt intensivt.

Från Benin City, det historiska centret för det berömda kungadömet Ife-Ife och dess bronsfiguriner, åker vi med bil mot Warri. Staden är ekonomiskt centrum för oljeutvinning i Deltastaten i nigerdeltat och platsen för en våldsfylld konflikt mellan de tre etniska grupperna Ijaw, Itsekiri och Urhobo.

Ju närmare Warri man kommer desto mer ökar känslan av att det är en stad under belägring man nalkas: under en och en halv timmes resa åker vi igenom 10 vägspärrar, alla bemannade med militärer som bär automatvapen av olika kvalitet.

På kvällen är Warri som en spökstad. Inga offentliga transporter befinner sig på gatorna och vägarna runt staden. Man fruktar

attacker och de allt vanligare väpnade rån som avspeglar den desperata ekonomiska situationen.

När vi nästa dag åker med helikopter över deltat ser vi från luften hur oljespill förorenar de många vikarna med mangrove. Längs trädens rötter ser man hur oljan, Afrikas svarta guld, färgar rötterna svarta.

Utmed stränderna ligger många små byar. Man kan bara ana hur all denna olja påverkar befolkningens hälsa. Många byinvånare har berättat hur svårt det är att andas under kvällar och nätter.

Enstaka motorbåtar för oväsen och river upp svallvågor på de annars stillsamma vattenvägarna. Hela familjer sitter i små båtar och fiskar tilapia, dagens måltid. Barnen skulle ha varit i skolan, men eftersom skolorna är stängda pga brist på pengar jobbar de istället.

Ju längre ut mot Atlantkusten vi reser, desto fler nerbrända byar ser vi; resultatet av det etniska våld som präglade Warri fram till

2004. Oljebolagen har påverkat relationerna mellan de olika etniska grupperna genom att skapa rivalitet när det gäller arbeten och kompensation för oljespill. I vissa delar av Deltastaten har sjukhus, skolor och andra sociala institutioner bränts ner av rivaliserande byar, hur otroligt det än låter.

Vi besöker en by där invånarna nyligen protesterade mot oljebolagets agerande. De möttes av soldater och våld: ett tjugotal personer fick föras till sjukhus med allvarliga skador och en person dödades.

Utlovat stöd dröjer

Från Warri åker vi vidare med vår guide som spelar StylePlus på bilstereon och emellanåt pratar med Gud. Vägen mellan Warri och Yenagoa i Bayelsastaten kantas av en natur som är relativt grön jämfört med Deltastaten. Där ligger många odlingar med kassava, palm och gummi, och vi möter kvinnor som säljer rostade majscolvar.

Men vägen är också känd för väpnade rån

och sin dåliga kvalitet. Den är full av stora hål, trots att den federala regeringen lovat utvecklingsbistånd till infrastruktur. Bilar, långtradare och minibussar i diket är en vanlig syn. Bilarna används maximalt; ett antal gamla Citroens är så fulla med brödlimpor och skor att man inte kunnat stänga bagageluckorna och sedan fått motorstopp mitt på vägen.

I Yenagoa har vi ett möte med en kung och hans råd av äldre män för att diskutera en incident där soldater invaderat ett samhälle vid Atlantkusten i Bayelsastaten. De skulle arresteras ett antal personer men brände istället ner en hel by, vilket gjorde att ett dussintal personer innebränts och ett hundratal numera är hemlösa.

Protester mot Shell

Nästa stopp på vår resa är Port Harcourt i Riversstaten som är oljans center i Nigeria. Här finns de flesta oljebolagens stora och moderna huvudkontor, med långa köer av förväntansfulla arbetssökande från lokalbefolkningen.

Men dagligen förekommer även demonstrationer mot oljebolagen med krav på jobb, skolor och kompensation för miljöförstöringen.

MOSOP, *Movement for the Survival of the Ogoni People*, kämpar för att ogonifolket ska få ett drägligare liv, bättre miljö och sin beskärda del av oljeinkomsten. Nu anklagar de Shell för att återuppta stoppad utvinning utan att först uppfylla löften man gett om att ta ansvar för miljön. Dessutom uppger de att bolaget förbereder för att öppna helt nya borrhåll och gasledning. MOSOP ser detta som en ren provokation mot det "fredsavtal" som slöts efter tidigare oroligheter.

I mitten av augusti stoppade invånare i området verksamheten på en Shellanlägg-

ning. De kräver fem miljoner US\$ i ersättning för oljespill som ödelagt 500 hektar åker- och jaktmark runt fyra byar.

Men även naturgas kan förstöra miljön. I Nigeria åtföljs oljan ofta av gas som inte tas till vara. Istället för att bygga pipelines och lagringstankar bränner de utländska bolagen gasen. Därmed slösas de bort naturresurser som om de användes skulle ge landet runt 2,5 miljarder dollar per år.

Oljeutvinningen i Nigeria beräknas att nästan fördubblas fram till år 2010. Därmed kommer även gasmängderna att öka.

Avgaserna innehåller en rad giftiga ämnen som allvarligt ökar risken för andningssjukdomar hos barn, astma, cancer och för tidig död och bidrar till växthuseffekten mer än alla andra totala utsläpp söder om Sahara.

Bränning har pågått ända sedan kolonialherrarna engelsmännen drog igång oljeindustrin 1958. Shell, ExxonMobil, Chevron-Texaco, Agip och TotalFinaElf, som står för 95 procent av utvinningen, bränner gas trots att det är förbjudet enligt lag. (Men hemma för engelsmännen en annan politik, på oljefälten i Nordsjön följs lagen mot bränning, för att inte riskera befolkningens hälsa och för att maximalt kunna utnyttja denna värdefulla naturresurs.)

Tvångsflyttningar

Port Harcourt har stora slumområden där tvångsflyttningar ofta förekommer. Delstatsregeringen "rensar" då områden som anses för lukrativa för att få vara bostadsområden för de fattiga med sina små simpla hus.

På de lokala marknaderna kan man inte bara köpa kassava och majs, utan också begagnade och sofistikerade automatvapen. De ambulerande gatuförsäljarna säljer allt upptänkligt, som väggur, godis och tidningar. En man bär på en trälåda med små askar

Shell krävs på miljontals dollar i ersättning för förstörda marker pga oljespill.

FOTO: CLIMATELAW

rättgift, och för att bevisa hur effektivt giftet är hänger ett snöre med döda möss utmed lådan.

Stor korruption

Nigeria är Afrikas största oljeproducent och den femte största inom OPEC, *Organization of Petroleum Exporting Countries*. Inkomsten från oljan utgör 98,5 procent av Nigerias totala exportinkomst, men väldigt lite av vinsten från det svarta guldet når nigerdelat och befolkningen där. Landets *Economic and Financial Crimes Commission* beräknar att under de 45 år som gått sedan självständigheten har cirka 45 procent av oljeinkomsterna på olika sätt försvunnit i korruption och förskingring.

En minoritet av nigerianerna lever i överflöd och blir rikare för varje dag, medan cirka 70 procent av befolkningen lever på mindre än en dollar per dag, i vad som Världsbanken kallar absolut fattigdom.

Nigeria har mycket att göra innan oljan kan anses bringa välfärd till befolkningen. Det kan vara något att tänka på när du köper bensin på macken nästa gång!

ULRIKA SANDBERG
KERSTIN BJURMAN

Mer information:

MOSOP:
www.mosop.org/main/index.php

Environmental Rights Action
www.eration.org
www.climatelaw.org

Amnesty International:
www.amnesty.org/nigeria

Avgaserna innehåller en rad giftiga ämnen som allvarligt ökar risken för andningssjukdomar hos barn.

FOTO: CLIMATELAW

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Icke-kommersiell-Dela Lika 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/se/> Verket har publicerats i www.globalarkivet.se.